

Økonomiske og kulturelle ressurser påvirker hvordan foreldrene involverer seg i barnas utdanning

Thea B. Strømme, postdoktor ved Senter for profesjonsstudier, OsloMet - Storbyuniversitetet¹

Foreldre med mer økonomiske ressurser er i større grad involvert i barnas skolegang her og nå, mens foreldre med mer kulturelle ressurser i større grad er involvert ved å ha forventninger til barnas fremtidige utdanningsløp.

Foreldres involvering i og forventninger knyttet til barnas skole og utdanning har vist seg å være viktig for barnas prestasjoner og videre utdanningskarriere, og økt foreldreinvolvering har blitt foreslått som et tiltak for å utligne sosioøkonomiske forskjeller i utdannings-systemet. I hvilken grad og på hvilken måte foreldre involverer seg, varierer imidlertid med sosial bakgrunn. Kvantitativ forskning på foreldres involvering fokuserer gjerne på betydningen av involveringen på prestasjonsmål, som karakterer og testresultater. Det har vært færre studier av hvordan forskjeller i sosioøkonomiske forskjeller (eksempelvis foreldrenes inntekt og utdanningsnivå) påvirker måten foreldrene involverer seg i barnas skole og utdanning, og den forskningen som finnes skiller gjerne mellom store grupper som arbeiderklassen og middelklassen. Vi har undersøkt hvilken betydning to ulike former for ressurser, økonomiske (for eksempel inntekt, eiendom) og kulturelle (utdanning, kulturelle vaner, aktiviteter og objekter i hjemmet), har for foreldreinvolvering i fire byer i Europa; Bergen i Norge, Reykjavik på Island, Ghent i Belgia og Barcelona i Spania.

Nasjonale kontekster kan ha betydning

Ved å sammenligne ulike nasjonale kontekster kan vi undersøke hvorvidt sammenhengen mellom graden av involvering og type ressurser varierer mellom ulike skolesystemer. En kan tenke seg at måten skolesystemet er organisert på kan være med på å påvirke slike sammenhenger. Generelle økonomiske tendenser i samfunnet, som økonomiske oppgangstider eller nedgangstider i forbindelse med kriser kan også være viktig for i hvilken grad økonomiske og kulturelle ressurser påvirker foreldres involvering i barnas utdanning.

Kulturell og økonomisk kapital

Tidligere forskning har vist at middelklasseforeldre er mer involvert enn arbeiderklasseforeldre (Lareau 1987, 2011; Lee and Bowen 2006), og ulike mengder kulturell kapital er ofte oppgitt som en viktig grunn for dette (Lareau 1987, 2011; Calarco 2014). Med kulturell kapital menes gjerne måter å te seg på, snakke og skrive på som premieres i skolen, og som ofte henger sammen med utdanningsnivå og kulturelle objekter i hjemmet. Denne forskningen har hovedsakelig studert forskjeller mellom middelklassen og arbeiderklassen, eller mellom høyinntektsgrupper og lavinntektsgrupper, og stort sett ignorert interne forskjeller innad i klasser, for eksempel mellom grupper med varierende mengde økonomiske og kulturelle ressurser. Vi vet at

barn med mye kulturell kapital tenderer mot å gjøre det bra i utdanningssystemet, og at familiepraksiser og holdninger knyttet til utdanning varierer mellom familier med ulike mengder kulturell kapital (Bourdieu and Passeron 1977; Lareau 1987, 2011; Aarseth 2017). Vi vet også at lavere inntekt i familien har vist seg å ha sammenheng med mindre foreldreinvolvering i skolen (se Placa & Corlyon 2015 for en oversikt). Vi vet imidlertid mindre om den relative betydningen av kulturell i forhold til økonomisk kapital i forbindelse med foreldres involvering i skolen.

To typer foreldreinvolvering: Skolebasert involvering og akademisk sosialisering

Involvering defineres og operasjonaliseres på ulike måter i forskningen. Inspirert av Hill og Tyson (2009) har vi valgt å skille mellom skolebasert involvering og akademisk sosialisering. Det første innebærer å være involvert i lekser og skolearbeid, gå på foreldremøter og lignende. Det siste er i større grad knyttet til forventninger til senere utdanning. Tidligere forskning tyder på at akademisk sosialisering er viktigere for barnas senere prestasjoner enn skolebasert involvering.

Kulturelle og økonomiske ressurser

Vi har benyttet oss av survey-data samlet inn i forbindelse med prosjektet 'International study of city youth' (ISCY), der vi har brukt spørsmål tiendeklassinger i de fire byene svarte på i vårsemesteret 2014. Ved hjelp av spørsmål knyttet til foreldres utdanningsnivå, musikkinstrumenter i hjemmet og bøker i hjemmet har vi definert en indeks som måler kulturelle ressurser. Økonomiske ressurser er målt ved hjelp av spørsmål om økonomiske vanskeligheter, foreldrenes tilknytning til arbeidslivet, verdifulle objekter i hjemmet og størrelse på hus. For å gjøre disse skalaene sammenlignbare mellom byer har vi standardisert dem innad i hver by. Vi har benyttet oss av en statistisk metode der vi kan undersøke betydningen av den ene formen for ressurser mens den andre holdes på gjennomsnitt, slik at det ikke gjør noe at det er noe overlapp mellom de to. Vi har i tillegg sørget for at kjønn, innvandrerbakgrunn og forventede skoleresultater er tatt med i analysen, fordi det er aspekter vi regner med kan påvirke resultatet.²

Både økonomiske og kulturelle ressurser har betydning for foreldreinvolvering

Resultatene tyder på at det er en positiv sammenheng mellom begge formene for ressurser og foreldres involvering. I tillegg ser vi at foreldre med større grad av kulturelle ressurser er mer tilbøyelige til å være involvert gjennom å ha framtidige forventninger til barns utdanning, mens foreldre med større grad av økonomiske ressurser er mer eller likeså tilbøyelige til å være delaktige i skolebasert involvering. Sosiale forskjeller i forbindelse med fremtidige forventninger er mindre tydelige i Barcelona og Reykjavik enn i Ghent og Bergen, noe som tyder på at skolesystemene i tillegg til generelle økonomiske tendenser er av betydning. For eksempel er det slik at Barcelona og Reykjavik i større grad har vært rammet av den økonomiske krisen i 2008, noe som kan ha påvirket resultatene våre.

Ulike ressurser – ulike forventninger

Enkelt forklart fant vi gjennom statistiske analyser at foreldre med større grad av kulturelle ressurser er mer tilbøyelige enn foreldre med mindre kulturelle ressurser til å være involvert gjennom å ha framtidige forventninger til barnas utdanning, mens foreldre med større grad av økonomiske ressurser er mer eller likeså tilbøyelige som andre foreldre til å være delaktige i skolebasert involvering.

Forskjeller mellom byene

I tillegg ser vi noen interessante forskjeller mellom byene. Mens både økonomiske og kulturelle ressurser ser ut til å være viktige for fremtidige forventninger i de i større grad kriserammede byene Barcelona og Reykjavik, er det sterkere sammenheng mellom kulturelle ressurser og fremtidige forventninger, enn mellom fremtidige forventninger og økonomiske ressurser i Bergen og Ghent. I de mer standardiserte systemene i Bergen og Reykjavik er økonomiske ressurser noe viktigere for skolebasert involvering enn i de to andre byene. Dette kan tyde på at både karakteristikker knyttet til utdanningssystem og mer generelle økonomiske tendenser gjør seg gjeldende.

Barnas oppfatning av foreldrenes involvering

Det må understrekes at foreldres involvering her er målt ved gjennom barnas oppfatninger av denne. Det vil si at dette er barnas subjektive opplevelser av foreldres involvering og forventninger, og ikke et objektivt mål på hvor mye foreldrene faktisk involverer seg. Dataene gir heller ikke mulighet til å fastslå hvilke egenskaper ved de ulike systemene som først og fremst gjør seg gjeldende. Med det som utgangspunkt tegner det seg likevel noen interessante mønstre som kan være verdt å undersøke nærmere i videre forskning.

Litteratur

Aarseth, H. (2017) Fear of falling – fear of fading: the emotional dynamics of positional and personalized individualism, *Sociology*: 1-16. DOI: 10.1177/0038038517730219

Bourdieu, P. & Passeron, J.C. (1977) *Reproduction in Education, Society and Culture* (London & Beverly Hills, Sage Publications).

Calarco, J. M. C. (2014) Coached for the classroom: parents' cultural transmission and children's reproduction of educational inequalities, *American Sociological Review* 79(5), 1015–1037. DOI: 10.1177/0003122414546931

Hill, N. E. & Tyson D. F. (2009) Parental involvement in middle school: a meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement, *Dev Psychol* 45(3), 740-763.

Lareau, A. (1987) Social class differences in family-school relationships: the importance of cultural capital, *Sociology of Education* 60(2), 73-85.

Lareau, A. (2011). *Unequal Childhoods. Class, Race and Family Life*. Second Edition. With an Update a Decade Later (California, University of California Press).

Lee, J. & Bowen, N. K. (2006) Parent involvement, cultural capital, and the achievement gap among elementary school children, *American Educational Research Journal* 43(2), 193-218.

Placa, L. V. & Corlyon, J. (2016). Unpacking the Relationship between Parenting and Poverty: Theory, Evidence and Policy, *Social Policy & Society* 15(1), 11-28.

1. Teksten er basert på et arbeid utført av Thea B. Strømme og Håvard Helland ved Senter for profesjonsstudier, OsloMet - Storbyuniversitetet
2. Ved å benytte oss av lineær regresjon der begge målene på ressurser er inkludert i modellen samtidig, kan vi undersøke i hvilken grad økonomiske ressurser er korrelert med de to formene for involvering 'kontrollert' for kulturelle ressurser og omvendt. Vi har i tillegg kontrollert for kjønn, innvandrerbakgrunn og egne forventninger til skolerresultater, og har brukt såkalte 'robuste, grupperte standardfeil' på skoler for å unngå problemer knyttet til variasjon mellom skoler.

NIFU

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

NIFU tilbyr handlings- og beslutningsorientert forskning til offentlig og privat sektor. Forskningen omfatter hele det kunnskapspolitiske området – fra grunnopplæring, via høyere utdanning til forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i arbeidslivet. Instituttet har i tillegg nasjonalt ansvar for produksjon, analyse og formidling av statistikk og indikatorer for det norske FoU- og innovasjonssystemet.

NIFU

PB 2815 Tøyen, NO-0608 Oslo
www.nifu.no | post@nifu.no